

Univerza v Ljubljani
Naravoslovnotehniška fakulteta
Oddelek za tekstilstvo
Grafična tehnologija

Ali je standard ISO 2145:1978 (SIST ISO 2145:1996) »življenjski«?

Martin Lah

Ljubljana, maj 2006

KAZALO

1 UVOD	3
2 VSEBINA STANDARDA	4
2.1 PODROČJE APLIKACIJE	4
2.2 OŠTEVILČENJE ODDELKOV IN PODODDELKOV	4
2.3 NAVAJANJE ŠTEVILK ODDELKOV IN PODODDELKOV	5
3 VPRAŠANJE ŽIVLJENJSKOSTI STANDARDA	6
3.1 DEFINICIJA »ŽIVLJENJSKOSTI«	6
3.2 ŽIVLJENJSKOST STANDARDA	7
4 ZAKLJUČEK	8
5 LITERATURA	8

1 UVOD

Mednarodni standard ISO 2145:1978, ki je v Sloveniji bil prevzet leta 1996 (SIST ISO 2145:1996), je druga izdaja tega standarda in preklicuje ter nadomešča prejšnjo (ISO 2145:1972). Sam standard ima naslov Oštevilčenje oddelkov in pododdelkov v pisnih dokumentih. V seminarski nalogi bom predstavil sam standard, torej njegovo vsebino in pa skušal bom odgovoriti na vprašanje ali je ta standard »življenjski« ali ne ter odgovor seveda utemeljiti.

2 VSEBINA STANDARDA

2.1 PODROČJE APLIKACIJE

Ta mednarodni standard vzpostavlja sistem za oštevilčenje oddelkov in pododdelkov v pisnih dokumentih. Uporablja se za vse vrste pisnih dokumentov, kot npr.: rokopisi, knjige, časopisni članki, navodila za uporabo in standardi. [1]

Oštevilčenje oddelkov in pododdelkov v pisnih dokumentih je priporočljivo če:

- Razbistri zaporednost, pomembnost in medsebojni vpliv posameznih oddelkov in podatkov.
- Poenostavlja iskanje in vzpostavlja določen prehod v tekstu in omogoča citiranje posameznih delov teksta.
- Olajša reference znotraj pisnega dela. [1]

2.2 OŠTEVILČENJE ODDELKOV IN PODODDELKOV

Za oštevilčevanje se uporabljajo arabske številke. Glavni oddelki pisnega dokumenta so oštevilčeni kontinuirano začenši z 1. Vsak glavni oddelek je lahko razdeljen na več pododdelkov, ki so tudi kontinuirano oštevilčeni, pa tudi vsak nadaljnji pododdelek je lahko razdeljen na več pododdelkov. [1]

Priporočljivo je omejiti pododdelke tako, da je sklicno številko lahko prepoznati, brati in citirati. Pika se vstavi med številke , ki označujejo pododdelke, pri glavnih oddelkih pika ne sme biti uporabljena. Lahko se tudi uporabi številko 0 (nič), ki pa če je že uporabljena se jo mora uporabiti za prvi oddelek (predgovor, uvod). [1]

Primer oštevilčenja:

1 Uvod

2 Materiali in metode

2.1 Metoda 1

2.2 Metoda 2

2.2.1 Izvajanje metode 2

...

2.3 Metoda 3

...

3 Razprava

4 Zaključek

5 Literatura [1]

2.3 NAVAJANJE ŠTEVILK ODDELKOV IN PODODDELKOV

V pisni obliki navajanja številke oddelkov in pododdelkov se enostavno prepíše številka oddelka oz. pododdelka, ki se ga navaja. [1]

Primer navajanja:

... glej 9.2 ...

... tretji odstavek v 1.1.2.2 ... [1]

Pri ustnem navajanju oddelkov in pododdelkov se polno ustavljanje pri izgovorjavi ne uporablja. [1]

Primer navajanja:

2 »dva«

2.1.1 »dva ena ena«

2.11 »dva enajst«

2.27 »dva sedemindvajset« [1]

3 VPRAŠANJE ŽIVLJENJSKOSTI STANDARDA

3.1 DEFINICIJA »ŽIVLJENJSKOSTI«

Preden se lahko opredelimo ali je standard ISO 2145:1978 življenjski, moramo definirati pojem življenjskosti. Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika je pojem življenjski razložen takole:

življenjski -a -o prid. (e)

1. nanašajoč se na življenje: a) stopnje življenjske organiziranosti od molekul do tkiva / zakonitosti življenjskih pojavov; virusi in druge nižje življenjske oblike; organizmi, potrebni za ohranitev življenjskega ravnotežja / prenehanje življenjskih procesov; ponesrečenec ni kazal življenjskih znakov; bitja z veliko življenjsko močjo; življenjska nevarnost smrtna nevarnost / izboljšanje življenjskih razmer; življenjsko okolje b) življenjski cilj, smisel; življenjska filozofija; življenjska modrost, resnica; življenjske vrednote; življenjsko spoznanje; življenjsko vprašanje / življenjski nazor nazor o vprašanih konkretnega vsakdanjega življenja, ravnanja / življenjsko geslo, vodilo / ekspr. njena življenjska zgodba c) življenjski optimizem; življenjski stil stalne značilnosti človekovega ravnanja, vedenja; doživeti življenjski uspeh; življenjska izkušnja, stiska / vaški življenjski ritem; kompozicija zgodbe poudarja življenjsko verjetnost č) njegovi življenjski načrti; izbirati si življenjski poklic / življenjski tovariš / povprečna življenjska doba prebivalstva; nagrada za življenjsko delo d) veliki življenjski stroški; zadovoljevanje življenjskih potreb; življenjske potrebščine / življenjska raven 2. navadno v povedni rabi ki izhaja iz resničnosti, iz življenja: ta človek je zelo življenjski / pouk naj bo življenjski; obravnavanje tega vprašanja ni bilo življenjsko • ekspr. to je za človeštvo življenjskega pomena odločilnega, bistvenega; publ. življenjska doba izdelka doba trajanja; življenjska pot ekspr. njegova življenjska pot je bila dolga življenje; ekspr. njegova življenjska pot ni bila posuta s cveticami njegovo življenje ni bilo lahko, prijetno; vznes. dokončal je svojo življenjsko pot umrl je; ekspr. včeraj sta nastopila skupno življenjsko pot sta se poročila * biol. življenjski prostor prostor, v katerem živijo živali in rastline v enakih življenjskih razmerah; filoz. življenjski elan ali življenjska sila ustvarjalna sila, ki je osnova razvoja živih bitij; jur. življenjsko zavarovanje zavarovanje za izplačilo določene vsote ob poteku

dogovorjene dobe ali ob smrti zavarovanca, če zavarovanje še traja; soc. življenjski minimum za življenje nujno potrebna sredstva. [2]

Že pri definiciji življenjskosti ni lahko določiti kdaj je standard življenjski. Zato sem življenjskost standarda nekako prenesel na to ali so stvari, ki jih opredeljuje, smiselne in primerne za široko uporabo. Torej nekako prikrojena življenjskost standarda pomeni ali je standard napisan tako, da so njegove opredelitve čim bolj smiselne, tako da jih v prihodnje ne bi bilo treba spreminjat oz. popravljat. Ker je težko reči ali je neka stvar, v tem primeru standard, življenjski ali ne sem se odločil da bom podal svoja opažanja o tem ali je izbrana lastnost dobra, primerna torej »življenjska« ali ne.

3.2 ŽIVLJENJSKOST STANDARDA

Smiselna opredelitev standarda ISO 2145:1978 je da se naj pododdelke omeji tako, da je sklicno številko pododdelka lahko prepoznati, brati in citirati. Oštevilčenje je pozitivno s stališča preglednosti, saj se s tem znatno poveča preglednost, olajša se iskanje, pa tudi citiranje je bolj eksaktno. Seveda se vse prednosti spreobrnejo v pomanjkljivosti, če se zahaja v skrajnosti. Tako pri prevelikem številu pododdelkov dobimo ravno obraten efekt, saj takšen dokument postane nepregleden. Pomanjkljivost te opredelitve bi lahko bila, da ni definirano kdaj je številka lahko prepoznavna, brana in citirana, saj si tako vsak posameznik zase ustvari definicijo teh pojmov, ki se zagotovo razlikuje od definicije drugih posameznikov.

Po moji presoji glavna opredelitev tega standarda, kdaj se vstavi pika in kdaj ne, je dobro opredeljena. Kot govori standard, se piko vstavi med številke pododdelkov, za zadnjo številko ni pike, torej ni pike tudi za številkami oddelkov. S tem se izognemo morebitnim nesporazumom, ki bi lahko nastali pri dokumentih, kjer je naštevanje npr. nekih parametrov označeno s številkami. Tako bi se lahko znotraj nekega teksta pojavile iste številke, ki ne bi imele enakega pomena. Isti zapis števil, ki niso rabljene za isto stvar, ne bi bil enostavno in hitro pregleden, tako da ne bi mogli takoj ugotoviti ali gre za število, ki označuje številko poglavja ali številko stvari, ki se jih našteva.

4 ZAKLJUČEK

Standard ISO 2145:1978 je v veljavi že kar nekaj let, tako da je področje, ki ga standardizira v precejšnji meri že utečeno tako, kot to določa standard. Že precejšnje število let odkar je standard v veljavi, govori o tem, da je njegova vsebina dobro zastavljena, saj ni bilo sprememb. Kot vsaka stvar, ima tudi ta standard kakšno pomanjkljivost, ki pa ni bistvena. Ker je »življenjsko« imeti napake oz. pomanjkljivosti, lahko rečemo, da je ta standard življenjski.

5 LITERATURA

[1] *Documentation – Numbering of divisions and subdivisions in written documents*, ISO 2145:1978.

[2] Inštitut za slovenski jezik Franca Ramovša ZRC SAZU in avtorji, *Slovar slovenskega knjižnega jezika, Elektronska izdaja, Verzija 1.0*. Založnik DZS d.d., Založniška literatura, Računalniška priprava Amebis d.o.o.